

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-08-03

Diarienummer N050-0671/23

Handläggare

Cecilia Strandberg

Telefon: 031-366 37 93

E-post: cecilia.strandberg@ink.goteborg.se

Svar på remiss om förslag på standard Säkra affärer - Krav på leverantör och leverantörskedja

Förslag till beslut

I Inköps- och upphandlingsnämnden:

1. Förslaget om standarden *Säkra affärer – Krav på leverantörer och leverantörskedja*, som vägledande standard, tillstyrks med de synpunkter som redogörs för i förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Förslaget om att standarden *Säkra affärer – Krav på leverantörer och leverantörskedja*, ska vara certifieringsbar avstyrks.

Sammanfattning

Nämnden har fått en remiss från SIS att besvara om ett förslag till standard, Säkra affärer – Krav på leverantör och leverantörskedja. Standarden anger krav som en leverantör ska leva upp till för att vid en organisations inköp kunna betraktas som ett säkert leverantörsval. Standarden har tagits fram av den tekniska kommittén SIS/TK 618 Säkra affärer.

Standarden syftar till att underlätta för inköpare att göra säkra leverantörsval. Att välja en verifierad leverantör ska försvåra för kriminell verksamhet av olika former. Standarden ska kompletteras med ett program för verifiering, som är under framtagande. I standarden sammanställs lagkrav utifrån perspektivet att kontrollera om en leverantör är seriös. I standarden görs också för flera områden en bedömning av vad som är godtagbart för att vara en seriös leverantör.

Förvaltningen anser att standarden utgör en informativ sammanställning som kan ge stöd och vägledning till inköpare och upphandlare, såväl inom offentlig som privat sektor.

Förvaltningen lyfter att vissa paragrafer i standarden går längre än lagstiftningen för offentlig upphandling, vilket enligt standarden inte är syftet. Förvaltningen bedömer att krav enligt standarden på dessa punkter skulle kunna strida mot grundläggande principer för offentlig upphandling och därmed inte kunna tillämpas.

Förvaltningen bedömer att det finns en risk för att certifieringar enligt standarden skapar en falsk trygghet då en kontroll vid en certifiering endast kommer att ge en ögonblicksbild. Förvaltningen rekommenderar därför att standarden inte bör vara möjlig att certifiera sig mot utan endast vara vägledande.

Bedömning ur ekonomisk och social dimension

Kravställning, uppföljning och kontroll av leverantörer är mycket viktigt för att säkra en sund konkurrens och att det som Staden upphandlar levereras till rätt kvalitet och pris. Om kontroll och uppföljning brister så finns tyvärr risk att affärer görs med oseriösa aktörer. Vissa branscher är mer utsatta än andra. Konsekvenserna kan vara sämre kvalitet, fusk med skatter och avgifter, för låga löner eller säkerhetsbrister som drabbar personal som utför tjänsten. Det kan också handla om att företag inte följer ställda miljö- eller kvalitetskrav. I värsta fall är den offentliga myndigheten med och göder den organiserad brottsligheten.

Förvaltningen är positiva till SIS initiativ om en vägledande standard som underlättar för upphandlare och inköpare att veta vilka krav och nivåer som ska kontrolleras för att anse att affärer görs med seriösa aktörer.

Förvaltningen bedömer att standarden till övervägande del har positiv inverkan på ekonomisk och social dimension. Om standarden används med certifiering bedömer förvaltningen att det finns risk för en falsk trygghet där leverantörer eller underleverantörer inte lever upp till kraven trots att de är certifierade.

Bedömning ur ekologisk dimension

Med större ordning och reda om mer seriösa leverantörer gynnas även den ekologiska dimensionen.

Bilagor

1. Remissutkast för Standard Säkra affärer – Krav på leverantörer och leverantörskedja
2. Svarsblankett
3. Kommentarer Remiss 24459 ftSS618000

Ärendet

Nämnden har av Stadsledningskontoret fått remissen från SIS att besvara. Nämndens svar skickas direkt till SIS utan vidare bearbetning av andra nämnder i Göteborgs Stad. Remisstiden går ut den 8 september 2023.

Beskrivning av ärendet

Standarden har tagits fram av den tekniska kommittén SIS/TK 618 Säkra affärer. Standarden anger krav en leverantör ska leva upp till för att vid en organisations inköp kunna betraktas som ett säkert leverantörsval.

Enligt förslaget till standarden är syftet inte att höja redan befintliga krav. Standarden syftar snarare till att underlätta för inköpare att göra säkra leverantörsval. Genom att välja en verifierad leverantör ska detta stödja en effektivare urvalsprocess av leverantörer vid inköp och upphandling, och en effektivare uppföljning av leverantörer och deras underleverantörer, under avtalstiden. Att välja en verifierad leverantör ska försvåra för kriminell verksamhet såsom

- arbetslivskriminalitet,
- människohandel,
- skattebrott,
- penningtvätt,
- finansiering av terrorism,
- bedrägerier och
- bluffbolagsverksamhet.

Att välja en verifierad leverantör ska även främja leverantörer som följer svensk lag och svenska arbetsrättsliga villkor.

Standarden ska kompletteras med ett program för verifiering, som är under framtagande. Verifiering gentemot standarden blir ett sätt för seriösa leverantörer att visa att de lever upp till de krav som näringslivet och samhället ställer samt att skapa förutsättning för seriösa företag att konkurrera på lika villkor.

Sammanfattningsvis sammanställer standarden lagkrav utifrån perspektivet att kontrollera om en leverantör är seriös. I standarden görs också för flera områden en bedömning av vad som är godtagbart för att vara en seriös leverantör.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen anser att standarden utgör en informativ sammanställning som kan ge stöd och vägledning till inköpare, upphandlare, med flera roller såväl inom offentlig som privat sektor.

Förvaltningen gör bedömningen att det finns en risk att certifieringar enligt standarden medför en falsk trygghet då en kontroll vid en certifiering endast kommer att ge en ögonblicksbild. Att förlita sig på en extern certifiering för denna typ av krav skulle kunna skapa problem för upphandlande myndigheter vid överprövningar. Brister hos certifierade företag kan uppkomma några månader efter certifieringen och därmed har certifieringen inget egentligt värde för upphandlande myndigheter. Förvaltningen rekommenderar därför att standarden inte bör vara möjlig att certifiera sig mot utan endast vara vägledande.

Standarden går i flera fall längre än lagstiftning och praxis för offentlig upphandling och innebär höjda krav på leverantörer, vilket enligt kapitel 0.1 i standarden inte skulle vara syftet. Förvaltningen ser en risk att krav på certifiering utifrån standarden skulle kunna

bedömas vara oproportionerligt och därmed inte kunna tillämpas. Exempel på krav i standarden som går längre än gällande lag är paragraf 5.3.1.1 *Inga näringsförbud föreligger* samt 5.3.1.2 *Inga misstankar om brott, dömts för allvarligt brott eller annat domstolsavgörande av relevans*. Paragraferna beskriver en personkrets samt tidsperspektiv som generellt är vidare och längre än reglerna vid offentlig upphandling. I dagsläget behöver en bedömning göras från fall till fall om en leverantör ska uteslutas eller avtal upphöra om uppställda krav inom dessa områden inte uppfylls. Vid beslut måste upphandlande myndighet också ta hänsyn till om leverantören åtgärdat tidigare brister, så kallad self cleaning. Om standarden skulle tillämpas kan företag som uppfyller lagkrav men inte standarden uteslutas från affärer de annars skulle ha rätt att göra.

Förvaltningen bedömer också att standarden bör uttala att förutom ställda krav enligt standarden kommer varje inköpare behöva ta ställning till krav utifrån det specifika inköpet, så som krav på kvalitet, bemanning, kompetens m.m. Även sådana krav är viktiga för att endast seriösa leverantörer anlitas – både att krav ställs men även att dessa följs upp och åtgärder vidtas vid brister.

I bilagan Kommentarer Remiss 24459 ftSS618000, finns detaljerade kommentarer på skrivningar i standarden med vissa förslag på ny eller ytterligare text.

Med dessa kommentarer förslår förvaltningen att nämnden tillstyrker förslaget från SIS om en standard för säkra affärer som är vägledande men avstyrker förslaget att det ska vara möjligt att certifiera sig enligt standarden.

Cecilia Strandberg
Specialist Sund konkurrens

Henrik Karlsson
Förvaltningsdirektör

Linda Nilsson
Avdelningschef Hållbarhet